

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕
และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ศาลจังหวัดพญาส่งคำโต้แย้งของจำเลย รวม ๒ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง
และเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒) พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการจังหวัดพญา
เป็นโจทก์ ฟ้องนายอริสมันต์ พงษ์เรืองรอง นายนพพร นามเชียงใหม่ พันตำรวจโท ไวกจณ์ อภรณ์รัตน์
และนายสมยศ พรหมภา เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดพญา ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๓๕๓๗/๒๕๕๒
ฐานความผิดร่วมกันขัดคำสั่งเจ้าพนักงานซึ่งสั่งให้เลิกการมั่วสุม ร่วมกันเดินขบวนและกระทำด้วยประการใด ๆ
ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร ร่วมกันกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจาหรือวิธีอื่นใด
อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ มิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต
เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร

และเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง โดยเป็นหัวหน้า เป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ร่วมกันบุกรุกและทำให้เสียหาย และขอให้พิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๕๘ มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๔ มาตรา ๓๖๕ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๔๘ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘

จำเลยให้การปฏิเสธ และจำเลยที่ ๓ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดพัทธยา ได้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปคำโต้แย้งได้ว่า เหตุที่จำเลยที่ ๓ ถูกฟ้องเป็นคดีนี้ สืบเนื่องมาจากการชุมนุมของคนเสื้อแดงที่เมืองพัทธยา จังหวัดชลบุรี ในระหว่างวันที่ ๑๐-๑๑ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งการกระทำของจำเลยที่ ๓ เป็นการใช้เสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอันเป็นการแสดงออกของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกระทำกันในหลายประเทศทั่วโลกและเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการร่วมชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐกลับฟ้องจำเลยที่ ๓ และประชาชนว่ากระทำการมั่วสุมอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๖ จึงเป็นการนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับแก่จำเลยที่ ๓ นอกจากนี้ การแสดงความคิดเห็นในการชุมนุมนั้น เป็นเสรีภาพของบุคคลที่จะแสดงความคิดเห็นได้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และในการปราศรัยระหว่างการชุมนุมแสดงความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์แห่งการชุมนุมย่อมเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริตและอยู่ในความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญที่รับรองและให้ความคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น ดังนั้น การจะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาใช้บังคับแก่จำเลยที่ ๓ จึงไม่อาจกระทำได้ เพราะเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ จึงขอให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒) พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการจังหวัดพญา เป็นโจทก์ ฟ้องนางสาวจิตาภา ธนหัตถชัย นางสาวสำรวย แสงประภา และนางสาวเสาวลักษณ์ สาณวิทย์ เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดพญา ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๓๒๓๒/๒๕๕๒ ฐานความผิดร่วมกันมั่วสุม ตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชื้ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย กระทำการให้เกิดการวุ่นวายขึ้น ในบ้านเมือง โดยเป็นหัวหน้าในการมั่วสุมและเป็นแกนนำผู้มีหน้าที่สั่งการปลุกกระดมในการกระทำความผิดนี้ การกระทำของจำเลยทั้งสาม จึงเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๒๑๕ ขอให้พิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยตามกฎหมาย

จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ และโต้แย้งว่าจำเลยทั้งสามใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ อันเป็นสิทธิเกี่ยวกับการชุมนุม และเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ ซึ่งบัญญัติให้บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ จึงเป็นกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ไม่อาจใช้บังคับได้ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๖๓ จึงขอให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลจังหวัดพญาเห็นว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองคำร้อง เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นนี้ จึงส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ตามคำร้องทั้งสองมีประเด็นโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องทั้งสองคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยโดยให้รวมพิจารณาและวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย ทั้งนี้ บทบัญญัติมาตรา ๒๗ มิได้มีข้อความใดที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญแล้ว จึงไม่อาจอ้างหรือโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้

มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และคุ้มครองบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ และบุคคลสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ยังรับรองให้บุคคลมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้

มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองและรับรองว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือน

สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๗ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมาย โดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

สำหรับประมวลกฎหมายอาญาเป็นบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับลักษณะการกระทำที่เป็นความผิด และโทษอันเป็นความรับผิดทางอาญา โดยมาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา

หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขู่ใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ผู้นั้นมีความผิดและต้องรับโทษ ส่วนมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดลักษณะ ๕ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน โดยมาตรา ๒๑๕ บัญญัติว่า ผู้ใดมีผู้สมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ผู้นั้นมีความผิดและต้องรับโทษ ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น และถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการ ในการกระทำความผิดนั้นยังต้องรับโทษที่หนักขึ้น และมาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มีผู้สมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ผู้นั้นมีความผิดและต้องรับโทษ

เห็นว่า บทบัญญัติทั้งสามมาตราเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการกระทำอันเป็นมูลฐานแห่งคดีนี้ มิใช่กฎหมายที่ย้อนหลังให้ต้องรับผิดหรือให้ต้องรับโทษทางอาญาแก่บุคคล มิได้เป็นบทสันนิษฐานความผิดทางอาญาไว้ล่วงหน้าว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดหรือเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีคำพิพากษาถึงที่สุด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ อีกทั้งเป็นการจำกัดขอบเขตการใช้เสรีภาพโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง บัญญัติให้กระทำได้ กล่าวคือ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งเป็นไปตามความจำเป็นและมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ จึงเป็นบทบัญญัติตามเงื่อนไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และได้เพียงเท่าที่จำเป็น อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และมีได้เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ไม่ใช่เป็นเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรโดยไม่คำนึงถึง

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖ ไม่ได้ทำให้บุคคลไม่สามารถอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตน และไม่ได้ทำให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ไม่สามารถยกบทบัญญัติเพื่อใช้สิทธิทางศาล ตามมาตรา ๒๘ ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุณ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย สำหรับมาตรา ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า ไม่อาจมีบทกฎหมายใดมาขัดหรือแย้งได้ จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีก ส่วนบทมาตราอื่น มีหลักพอสรุปได้ว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐ ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้ โดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพสามารถยกขึ้นใช้สิทธิในศาล หรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในทางศาลได้ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้น และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มาตรา ๓๙ มีหลักว่า บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะลงโทษเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติมิได้ ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จะปฏิบัติต่อผู้นั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ มาตรา ๔๕ เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ซึ่งจะถูกจำกัดเสรีภาพมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ส่วนมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มีหลักว่าผู้ที่กระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต โดยมีเจตนาพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด ๓ อนุมาตรา เป็นการกระทำความผิด ดังนี้ องค์ประกอบข้อหนึ่งของความผิดฐานนี้ คือต้องมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดฐานนี้หรือการแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต ก็ไม่เป็นความผิดฐานนี้อยู่แล้ว ส่วนการแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยไม่สุจริต ย่อมไม่อาจอ้างความคุ้มครองทั้งตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ ได้ กฎหมายมาตรานี้จึงไม่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด ๆ ได้เลย ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติกำหนดความผิดฐานมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง และเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้เลิกมั่วสุมแล้ว ผู้ใดไม่เลิกก็เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๖ บทบัญญัติสองมาตรานี้อยู่ในลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน กำหนดความผิดและลงโทษผู้ที่กระทำการอันมีลักษณะสร้างความไม่สงบสุขแก่ประชาชน มิได้มีบทที่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิได้กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจนเกินความจำเป็น ทั้งใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่กระทบถึง

สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของบุคคลในการต่อสู้คดี การใช้เสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ตลอดจนการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง บุคคลพึงใช้เสรีภาพภายในกรอบของกฎหมายโดยเคารพสิทธิของบุคคลอื่น และจะต้องไม่ใช่เสรีภาพนั้นไปละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นให้ได้รับความเดือดร้อน เช่น การแสดงความคิดเห็นไปในทางดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่น การกล่าวเท็จเพื่อให้บุคคลอื่นเสียหาย การปิดถนน ปิดทางเข้าที่พักของบุคคลอื่น กีดขวางทางสาธารณะจนเกินความจำเป็น หรือบุกรุกหรือทำลายทรัพย์สินของรัฐหรือเอกชน ล้วนเป็นการใช้เสรีภาพนอกกรอบของกฎหมาย ไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลไว้เป็นการทั่วไปว่าจะไม่ต้องรับผิดรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้น ทั้งยังคุ้มครองผู้ที่เป็นผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาไว้ในวรรคสองและวรรคสามอีกด้วยว่า ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของบุคคล (Freedom of Expression) ไม่ว่าจะโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา หรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น แต่ก็มีได้คุ้มครองเป็นการเด็ดขาดปราศจากขอบเขตและเหตุผล หากการใช้เสรีภาพดังกล่าวเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสิทธิเสรีภาพในด้านชื่อเสียงเกียรติยศ ครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น หรือจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือจะก่อให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน รัฐก็ย่อมอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาจำกัดตรวนการใช้สิทธิเสรีภาพในทางมิชอบนั้นได้ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง บัญญัติไว้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเท่านั้น มิได้ให้การคุ้มครองแก่การชุมนุมที่มีอาวุธ หรือการชุมนุมที่ใช้ความรุนแรงหรือก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นในสังคม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ บัญญัติเอาผิดเอาโทษแก่ผู้ที่ทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใด (๑) เฉพาะที่ได้เป็นการกระทำภายในขอบเขตความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ (๒) เฉพาะการกระทำที่มีใช้การแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต และ (๓) เฉพาะการก่อให้เกิดการกระทำโดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน อันเป็นการจำกัดขอบเขตการใช้เสรีภาพโดยอาศัยกฎหมายที่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง บัญญัติให้กระทำได้ ทั้งเป็นไปตามความจำเป็น และมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ทั้งไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๖๓ ด้วย เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มิได้บัญญัติให้มีผลย้อนหลังหรือเป็นโทษแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย และมีได้มีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ที่มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง มีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการกระทำอันเป็นมูลฐานแห่งคดีนี้ มิใช่กฎหมายที่ย้อนหลังไปเอาผิดหรือโทษทางอาญาแก่บุคคล และมีได้มีบทสันนิษฐานความผิดทางอาญาไว้ล่วงหน้า หรือให้ปฏิบัติต่อบุคคลใดเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ ทั้งมิใช่กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธอันจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง เพราะมิได้เป็นกฎหมายที่ห้าม หรือขัดขวาง หรือจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธแต่อย่างใด และมีใช้กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

สำหรับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๖ ที่บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” นั้น เป็นเพียงมาตรการที่ต่อเนื่องไปจากมาตรา ๒๑๕ เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา ๒๑๕ บรรลุผลในการป้องกันการใช้กำลังประทุษร้ายหรือการทำให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองเป็นไปได้ด้วยดี มิใช่กฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานสั่งผู้ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธให้เลิกชุมนุม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เช่นเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงสิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใด อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

มาตรา ๒๑๕ ผู้ใดมีวสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑๖ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มีวสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความเห็น

พิเคราะห์แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไป และเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดที่จะอ้างได้ว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตราดังกล่าวนี้ได้ มาตรา ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๕๒-๕๓/๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้วว่า “...รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ เป็นหลักการทั่วไปที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ของรัฐจะต้องถือปฏิบัติ ดังนั้น รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗ จึงไม่ใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนและรับรองในกรณีที่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้

สามารถยกทบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาล รวมทั้งสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หรือตามที่กฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการที่บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญา และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดมิได้ ซึ่งเป็นหลักที่รับรองห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังกับบุคคล ในความผิดทางอาญา และโทษตามกฎหมายจะต้องเหมาะสมกับความผิดและได้สัดส่วนกับสถานะ ความรู้ผิดชอบของผู้กระทำความผิด และผลกระทบต่อสังคม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๗ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนซึ่งเป็นสาระสำคัญในสังคมประชาธิปไตย ได้รับความคุ้มครองตราบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นหรือขัดต่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือ เสรีภาพในการแสดงออกของบุคคล บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และหมายรวมถึงการแสดงด้วยวิธีใด ๆ ไม่ว่าจะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสารสนเทศประเภทอื่นใด และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่

อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และกฎหมายเช่นว่านั้นต้องมีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ คือเพื่อความมั่นคงของรัฐในด้านต่าง เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิ ในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุม และการสมาคม รัฐธรรมนูญรับรองเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ให้มีเสรีภาพในการร่วมตัวชุมนุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างไรก็ดีแม้ว่ารัฐธรรมนูญจะให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการชุมนุมตามครรลอง ของประชาธิปไตยได้ก็ตามแต่หากการชุมนุมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวม รัฐย่อมมีอำนาจเข้ามาควบคุมดูแลได้

สำหรับประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะความผิดประเภทต่าง ๆ และ บทลงโทษมาบัญญัติไว้ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ บัญญัติอยู่ในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่ เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลัง ประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบ ขึ้นในราชอาณาจักร (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดินต้องระวางโทษจำคุกประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ บัญญัติอยู่ในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ซึ่งมาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ใดมีวสมกัน ตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับหนักขึ้นกว่าวรรคหนึ่ง วรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้าหรือ เป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับหนักขึ้นอีก

ส่วนมาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุ่มเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไปผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษ จำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความเรียบร้อยและสงบสุขภายใต้หลักนิติรัฐนั่นเอง

พิจารณาคำโต้แย้งทั้งสองคำร้องแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ บัญญัติถึงการกระทำที่ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ก่อความวุ่นวาย บั่นป่วนให้เกิดขึ้นในบ้านเมืองเป็นความผิด เพื่อต้องการลงโทษผู้กระทำผิดให้เกิดความเกรงกลัวและเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง แม้มีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธอยู่บ้าง แต่ก็เพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะโดยรวม ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนและสังคมทั้งเป็นการกระทำเท่าที่จำเป็น และมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่อย่างไรก็ดี ส่วนการชุมนุมนั้นต้องกระทำโดยสงบและปราศจากอาวุธ การชุมนุมนี่มีเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมืองจึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เพราะว่าการชุมนุมดังกล่าวเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมและความมั่นคงของรัฐ การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ บัญญัติให้การชุมนุมโดยไม่สงบและมีอาวุธที่เข้าไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ก่อความวุ่นวาย บั่นป่วนให้เกิดขึ้นกับบ้านเมืองเป็นความผิดเพื่อต้องการลงโทษผู้กระทำผิดให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมืองและเพื่อต้องการให้สังคมเกิดความสงบสุข จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดกรอบความประพฤติของคนในสังคมมิให้กระทำการเพื่อก่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องขึ้นในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นภายในราชอาณาจักร ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ จึงมิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควรและมิได้กระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มิได้เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ กรณีจึงเป็นไปตามหลักคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ใน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ แล้ว สำหรับเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธอาจถูกจำกัดได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติความผิดสำหรับผู้ที่มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ คือ ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ให้เกิดการรบกวนวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ก็ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ เพราะเป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่จำเลยหรือผู้ร้องกระทำการดังที่ถูกล่ามทา จึงมิใช่บทบัญญัติที่มีผลย้อนหลัง ไปลงโทษทางอาญาแก่บุคคล กับทั้งไม่ได้เป็นบทสันนิษฐานความผิด อันจะเป็นภาระให้จำเลยพิสูจน์ ความบริสุทธิ์ของตนเอง แต่โจทก์ยังต้องมีภาระการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบ องค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่ว ๆ ไปนั่นเอง ส่วนมาตรา ๒๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติ ที่มุ่งประสงค์ลงโทษผู้ที่ขัดขืนคำสั่งของเจ้าพนักงานที่ไม่ยอมเลิกการมั่วสุมกันเพื่อกระทำความผิด ตามมาตรา ๒๑๕ เป็นความผิดที่มีโทษหนักขึ้น แม้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมอยู่บ้างแต่ก็เพื่อ รักษาประโยชน์สาธารณะโดยรวม ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนและสังคม ทั้งเป็นการกระทำเท่าที่จำเป็น และมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เช่นเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ แต่อย่างใด

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ไม่ได้เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดที่จะอ้างได้ว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวนี้ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการทั่วไปที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ มิได้มีข้อความที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว จึงไม่อาจอ้างหรือโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรม

อันดีของประชาชน รวมทั้งให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เมื่อเป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการทั่วไป มิได้มีข้อความที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ จึงไม่อาจอ้างหรือโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้ เฉพาะภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กล่าวคือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด จะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพมิได้ และต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการที่บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญา และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ซึ่งเป็นหลักที่ห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังกับบุคคล

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๗ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามมาตรานี้ ถือว่าเป็นการแสดงออกของบุคคลตามวิถีทางประชาธิปไตย แต่ขอบเขตของเสรีภาพในการชุมนุม ก็คือ ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ คำว่า “โดยสงบ” หมายถึงว่าการชุมนุมจะต้องดำรงความสงบสุขของประชาชนทั่วไปและไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น คำว่า “โดยปราศจากอาวุธ” นั้น นอกจากอาวุธโดยสภาพแล้ว ยังหมายความรวมถึงสิ่งที่ไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ผู้ที่จะใช้สิ่งของนั้น ๆ สามารถนำมาใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธได้ด้วย

จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการทั่วไป ส่วนมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติที่ระบุถึงสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยในเรื่องต่าง ๆ โดยเสรีภาพตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ นั้น อาจถูกจำกัดได้เพื่อการที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น ๆ และตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ มิได้เป็นสิทธิเสรีภาพในลักษณะสัมบูรณ์หรือเด็ดขาด (absolute basic right and liberty) นอกจากนั้น การใช้สิทธิและเสรีภาพตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ จะต้องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ จึงจะเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

สำหรับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ อยู่ในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ อยู่ในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน

มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใด อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชม

โดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี”

มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้ที่มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประมวลกฎหมายอาญานั้น เป็นประมวลกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดในลักษณะต่าง ๆ และกำหนดบทลงโทษไว้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้ ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ ความสงบสุขของประชาชน รักษาประโยชน์สาธารณะโดยรวม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและศีลธรรมอันดีของประชาชน ในการพิจารณาความผิดและลงโทษ ก็ต้องมีการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิด การกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดจะถือว่าเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ แล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตราดังกล่าว มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ เพราะมิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควรและมิได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใด

บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ใช้อยู่ในเวลาที่จำเลยกระทำการดังที่ฎีกากล่าวหา มิใช่บทบัญญัติที่มีผลย้อนหลังไปลงโทษทางอาญา แก่บุคคล ไม่ได้เป็นบทสันนิษฐานความผิดในอันที่จะเป็นภาระให้จำเลยต้องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน โจทก์ก็ยังคงมีภาระการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิด มิได้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ เนื่องจากการใช้สิทธิและเสรีภาพต้องเป็นไป ตามหลักเกณฑ์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง นอกจากนั้น ประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตรา บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐและเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรม อันดีของประชาชน อนึ่ง การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตราจะต้องมีเจตนา พิเศษนอกเหนือจากเจตนาธรรมดาจึงจะครบองค์ประกอบความผิด จึงเห็นว่า บทบัญญัติของประมวล กฎหมายอาญาทั้งสามมาตรามีได้เป็นการจำกัดเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และ มาตรา ๖๓

จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบททั่วไป โดยมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมิได้มีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดโดยเฉพาะ จึงไม่อาจมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด รวมทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ที่จะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้

ส่วนประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยบททั่วไป ส่วนมาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๔ ว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยบัญญัติรับรองให้บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติ

เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้ อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ส่วนมาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๗ ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน โดยรับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ว่าการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน และมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๑๑ ว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม โดยบัญญัติรับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มี ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก สำหรับประมวลกฎหมายอาญาจัดเป็นกฎหมาย ที่เป็นกลไกสำคัญและจำเป็นที่รัฐต้องใช้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนอันเป็นประโยชน์ ด้านความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดและโทษ อันเป็นความรับผิดทางอาญา โดยมาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ส่วนมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดลักษณะ ๕ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ซึ่งมาตรา ๒๑๕ บัญญัติว่า ผู้ใดมีวามุสกันตั้งแต่

สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนมาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มีอาวุธเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ รับรองเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และมาตรา ๖๓ รับรองเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ แต่บทบัญญัติทั้งสองของรัฐธรรมนูญก็มิได้รับรองโดยเด็ดขาด แต่ให้จำกัดเสรีภาพได้ภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ คือ ตามมาตรา ๔๕ จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ส่วนตามมาตรา ๖๓ จำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธได้แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก เมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั้งสามมาตราที่กำหนดให้การกระทำที่เป็นอันตรายหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและการมีอาวุธที่ใช้กำลังหรือกระทำการให้เกิดความวุ่นวาย อันกระทบต่อความสงบสุขเรียบร้อยของประชาชน เป็นความผิดที่ต้องรับโทษทางอาญา จึงเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ว่า เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ อย่างไรก็ตาม บุคคลยังมีเสรีภาพในการชุมนุมหรือการแสดงความคิดเห็นได้ ตราบเท่าที่ไม่เป็นการกระทำที่เป็นความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา จึงเห็นได้ว่า

เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เสรีภาพดังกล่าว อาจถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา นั้น ๆ ย่อมหมายความว่าแม้บุคคลจะมีเสรีภาพส่วนบุคคลหรือเสรีภาพในการสื่อสาร การแสดง ความคิดเห็น หรือการชุมนุมและการสมาคม แต่ก็ต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ จึงเป็นบทบัญญัติตามเงื่อนไข ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แล้วว่ากระทำได้ กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และกระทำเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้บทบังคับตามที่บัญญัติไว้เป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและ เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ไม่ใช่เป็นเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ทำให้บุคคลไม่สามารถอ้างศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตน ไม่ได้ทำให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่สามารถยกบทบัญญัติเพื่อใช้สิทธิทางศาล ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ที่ไม่ได้มีส่วนกระทำ ความผิดต้องรับโทษทางอาญา และเป็นบทบัญญัติที่ไม่มีข้อความที่มีผลใช้บังคับย้อนหลังให้บุคคลต้องรับโทษ ทางอาญาแต่ประการใด ส่วนการพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการกระทำที่มีลักษณะซึ่งรัฐธรรมนูญ รับรองเสรีภาพไว้หรือไม่นั้น องค์กรตุลาการที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ จะเป็น ผู้พิจารณาเป็นรายกรณีไป ว่าการกระทำนั้นเป็นกรณีตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้หรือไม่ ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขู่หรือใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี”

มาตรา ๒๑๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มีส่วนร่วมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การที่ผู้ร้องอ้างว่าประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตราดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ นั้น เฉพาะมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไป ส่วนมาตรา ๓๙ เป็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนทุกคน มาตรา ๔๕ เป็นเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา มาตรา ๖๓ เป็นเรื่องให้ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นการควบคุมการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย มิให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร มิให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายของแผ่นดิน หากได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล มิได้เป็นการขัดขวางหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ กลับเป็นการสนับสนุนให้บ้านเมืองสงบปราศจากความวุ่นวายเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นจะไปก้าวล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นในการเดินทางและในเรื่องอื่น ๆ มิได้ จะต้องทำด้วยความสงบปราศจากอาวุธ การชุมนุมที่มีเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมืองจึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ บัญญัติให้การชุมนุมโดยไม่สงบและมีอาวุธที่เข้าไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นและก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองเป็นความผิด มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แต่เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ส่วนมาตรา ๒๑๖ เป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานที่ไม่ยอมเลิกการมีอาวุธเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๕ มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร และมีได้กระทบต่อ

สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับ
แก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

ด้วยเหตุดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕
มาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖
มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาเรื่องพิจารณาทั้งสองสำนวนนี้ไปพร้อมกัน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการพิจารณาและวินิจฉัย มีประเด็นต้องพิจารณาว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิและเสรีภาพ โดยบัญญัติให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย แต่บทบัญญัติมาตรา ๒๗ มิได้มีข้อความใดที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญนี้แล้ว จึงไม่อาจอ้างหรือโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครอง

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และรับรองในกรณีที่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาล รวมทั้งสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หรือตามที่กฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการที่บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญา และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดมิได้ ซึ่งเป็นหลักที่รับรองการห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังกับบุคคลในความผิดทางอาญา และโทษตามกฎหมายจะต้องเหมาะสมกับความผิดและได้สัดส่วนกับสถานะความรู้ผิดชอบของผู้กระทำความผิด และผลกระทบต่อสังคม มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพ

ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

สำหรับประมวลกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายมหาชนว่าด้วยความผิดและโทษอาญา เป็นบทบัญญัติถึงความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนกับรัฐ เนื่องจากการกระทำผิดอาญาเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยแห่งชุมชนเป็นส่วนรวม และโดยที่รัฐมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ จึงต้องมีการตราประมวลกฎหมายอาญาขึ้น เพื่อควบคุมการกระทำของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลมิให้ล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และมีให้ก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติภาคความผิดเป็นบทบัญญัติที่กำหนดองค์ประกอบความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรแล้ว เห็นว่าองค์ประกอบของความผิดดังกล่าวมุ่งที่จะควบคุมการกระทำของบุคคลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล หรือเพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน อันจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง บัญญัติให้กระทำได้ และบทบัญญัติมาตรา ๑๑๖ มิได้มุ่งหมายหรือมีลักษณะที่เป็นการขัดขวางหรือจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ แต่อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และมาตรา ๖๓

พิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในภาคความผิดที่กำหนดองค์ประกอบของความผิดที่เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนแล้ว เห็นว่าองค์ประกอบของความผิดดังกล่าวมุ่งที่จะควบคุมการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อาจจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง อันเป็นการคุ้มครองความสงบสุขของประชาชน บทบัญญัติดังกล่าวมิได้มุ่งหมาย หรือมีลักษณะที่เป็นการขัดขวางหรือจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและ

ปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ แต่อย่างไร รวมทั้งมิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิได้จำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควร และมีได้กระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมีได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลยุติธรรมส่งคำโต้แย้งของจำเลย รวม ๒ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง ศาลจังหวัดพญาส่างคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ (พันตำรวจโท ไวกงษ์ อภรณ์รัตน์) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๓๕๓๗/๒๕๕๒ และคำร้องที่สอง ศาลจังหวัดพญาส่างคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวจิตาภา ธนทัตถชัย ที่ ๑ นางสาวสำรวย แสงประภา ที่ ๒ และนางสาวเสาวลักษณ์ สานุวิทย์ ที่ ๓) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๓๒๓๒/๒๕๕๒ จำเลยทั้งสองคำร้องได้ยื่นคำโต้แย้งสรุปความได้ว่า ตามที่พนักงานอัยการ โจทก์ ได้ยื่นฟ้องจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ในหลายข้อหาจากการชุมนุมทางการเมืองเพื่อขับไล่รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ไม่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาจึงไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินได้ การชุมนุมดังกล่าวเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ในการร่วมชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและขับไล่รัฐบาลให้คืนอำนาจให้กับประชาชนและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ อันเป็นการแสดงออกของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยซึ่งกระทำกันในหลายประเทศทั่วโลก แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐกลับฟ้องจำเลยว่ากระทำการมั่วสุมอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดต่อเสรีภาพของบุคคลที่จะแสดงความคิดเห็นได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และขัดต่อสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นอันใช้บังคับมิได้

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จำเลยทั้งสองคำร้องจึงยื่นคำโต้แย้งต่อศาลจังหวัดพัทธยา ศาลจังหวัดพัทธยา จึงส่งคำโต้แย้งเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า ประเทศไทยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไว้ในบทบัญญัติต่าง ๆ หลายมาตรา ทั้งนี้ การจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จะกระทำได้อย่างไร หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่ รัฐธรรมนูญกำหนดและต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและ เสรีภาพมิได้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วย สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไป และ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดที่จะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตราดังกล่าวนี้ได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการทั่วไปที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญนี้ มิได้มีข้อความที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบทบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญนี้แล้ว จึงไม่อาจ อ้างหรือโต้แย้งว่า บทบัญญัติใดของกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการที่ยินยอมให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อ

รัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป อีกทั้งมิได้มีข้อความใดที่บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ จึงไม่อาจอ้างหรือโต้แย้งว่าบทบัญญัติใดของกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ ได้อีกเช่นกัน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการที่บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญา และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดมิได้ ซึ่งเป็นหลักที่รับรองการห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังกับบุคคลในความผิดทางอาญา และโทษตามกฎหมายจะต้องเหมาะสมกับความผิดและได้สัดส่วนกับสถานะความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดและผลกระทบต่อสังคม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๗ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ที่บัญญัติให้เสรีภาพแก่บุคคลและสื่อมวลชนในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระสำคัญในสังคมประชาธิปไตย ได้รับความคุ้มครองตราบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นหรือขัดต่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และหมายรวมถึงการแสดงด้วยวิธีใด ๆ ไม่ว่าจะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสารสนเทศชนิดใด ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เว็บบอร์ด เป็นต้น และรัฐจะจำกัดเสรีภาพการแสดงออกของบุคคลไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและกฎหมายเช่นว่านั้นต้องมีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ กล่าวคือ จะต้องมิวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของรัฐในด้านต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัว

ของบุคคล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม ที่บัญญัติถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ อาจถูกจำกัดได้ แต่ไม่อาจจะจำกัดเสรีภาพอันเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เพราะการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๓ บัญญัติไว้

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่รวมลักษณะความผิดต่าง ๆ และกำหนดบทลงโทษมาบัญญัติไว้ ด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ บัญญัติอยู่ในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใด อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักรหรือ (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี” เป็นการบัญญัติถึงการกระทำอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ก่อความวุ่นวายปั่นป่วนให้เกิดขึ้นกับบ้านเมืองเป็นความผิด ก็เพื่อต้องการลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมืองเท่านั้น ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ บัญญัติอยู่ในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ซึ่งมาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน

หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และมาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุ่มเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เห็นได้ว่า มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติความผิดสำหรับผู้ที่มั่วสุ่มกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชื้ถือว่า จะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองเป็นความผิด และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งประสงค์ลงโทษผู้ที่ขัดขืนคำสั่งของเจ้าพนักงานที่ไม่ยอมเลิกการมั่วสุ่มกันเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ เป็นความผิด บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตราดังกล่าวบัญญัติขึ้นเพื่อต้องการลงโทษผู้กระทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมืองและเพื่อต้องการให้เกิดความสงบสุขในสังคม จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดกรอบความประพฤติของคนในสังคมมิให้กระทำการเพื่อก่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือวุ่นวายขึ้นในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นภายในราชอาณาจักร แม้มีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ หรือการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ อยู่บ้าง แต่ก็เป็นการจำกัดเสรีภาพโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเท่าที่จำเป็น และมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพของบุคคล หากเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลหรือสื่อมวลชนที่เป็นไปโดยสุจริตตามกฎหมายและเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธแต่อย่างใด

พิจารณาแล้วจึงเห็นว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ก็มีได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ เพราะมิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร และมีได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ ทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตราดังกล่าวมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ยังกระทำการดังที่กล่าวหา มิใช่บทบัญญัติที่มีผลย้อนหลังไปลงโทษทางอาญาแก่บุคคล กับทั้งไม่ได้เป็นบทสันนิษฐานความผิดที่จะผลกระทบในการพิสูจน์ให้จำเลยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง แต่โจทก์ยังคงต้องมีภาระพิสูจน์ให้เห็นการกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่ว ๆ ไปนั่นเอง อีกทั้งมิได้ขัดหรือแย้ง

ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เนื่องจากบุคคลหรือสื่อมวลชนยังสามารถแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริตภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ ในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม รวมทั้งมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เพราะมิได้จำกัดเสรีภาพในการชุมนุมหากเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๕๒

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในบททั่วไป ซึ่งมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติหลักการที่ยินยอมให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดและต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้

มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองการใช้เสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และจะจำกัดการใช้เสรีภาพดังกล่าวมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองการใช้เสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และจะจำกัดการใช้เสรีภาพดังกล่าวมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นบทบัญญัติทั่วไป ไม่ได้เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดที่จะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ได้ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ที่ ๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๓ วินิจฉัยไว้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองถึงหลักประกันความมีผลผูกพันโดยตรงของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยไม่มีข้อความได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ ดังนั้น จึงมีประเด็นวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่

เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร โดยมาตรา ๑๑๖ เป็นความผิดฐานปลุกปั่นยุยงประชาชน บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน โดยมาตรา ๒๑๕ เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และวรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้ที่มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรา ๒๑๖ เป็นความผิดฐานไม่ยอมเลิกมั่วสุมเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้เลิก บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุม

เพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้หลายประการ โดยเฉพาะสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ อันเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่นานาอารยประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่างมีให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การใช้สิทธิของบุคคลได้ล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ความมั่นคงภายในของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจแก่รัฐตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ส่วนประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลที่อยู่ร่วมในสังคม เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรหรืออันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลอื่น และมีสภาพบังคับหรือบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้กระทำการล่วงละเมิดนั้น ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติความผิดฐานก่อการจลาจล และมาตรา ๒๑๖ เป็นบทบัญญัติความผิดฐานไม่ยอมเลิกมั่วสุมเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้เลิก บทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสามมาตราดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิด เป็นการป้องกันความเสียหายแก่ความมั่นคงภายในของรัฐ รักษาความสงบสุขเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รักษาสถาบันทางสังคม และมีใช่เป็นการให้อำนาจรัฐล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ หรือเป็นการลิดรอนสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อีกทั้งเป็นบทยกเว้นของรัฐธรรมนูญที่ให้รัฐตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นหรือเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ